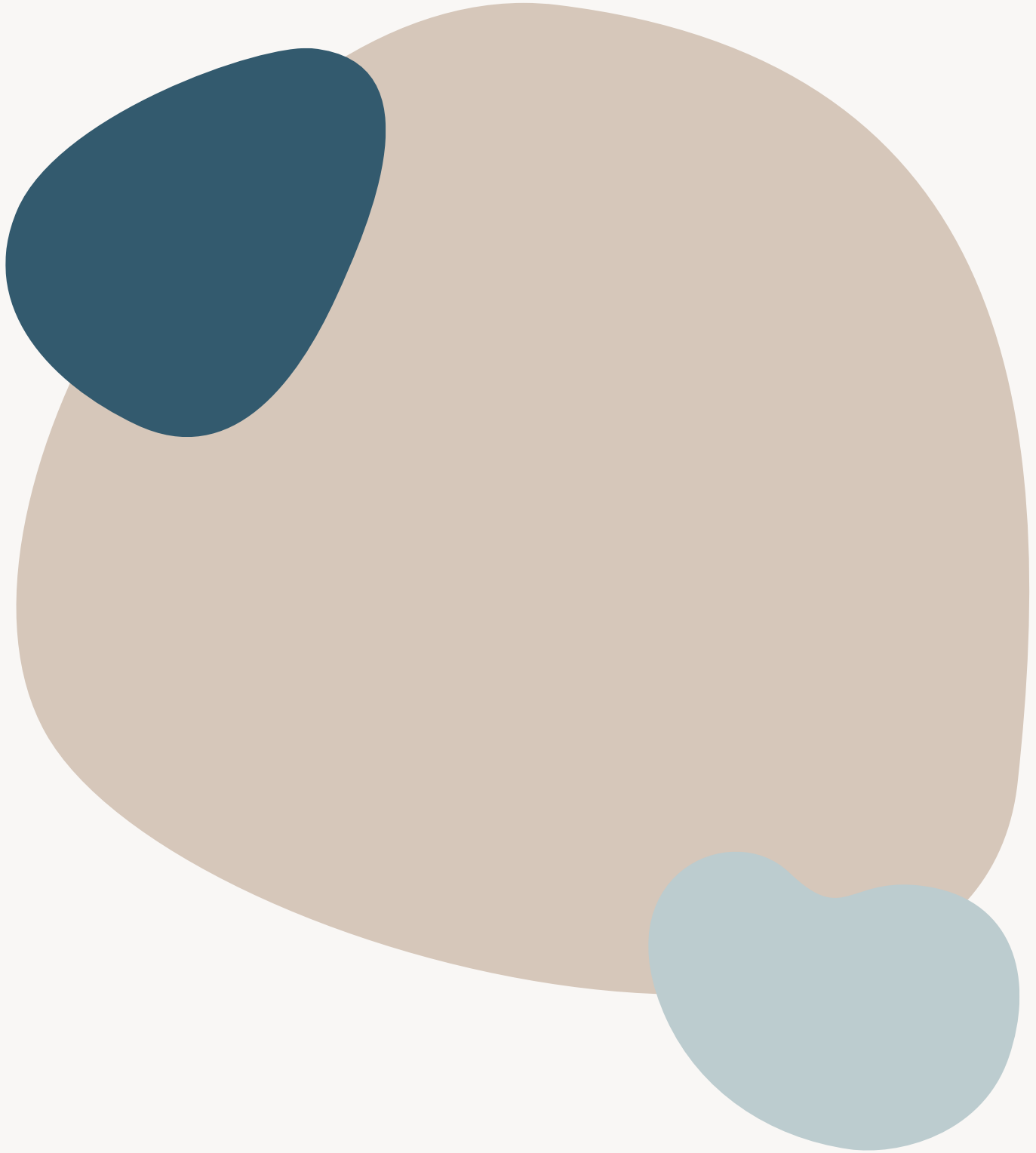

Saltdal kommune

[Legg inn tekst]

Sti- og løypeplan 2024-27

Innhold

Bakgrunn	3
Saltedalen kommune	3
Forholdet til andre planer	4
Beskrivelse av dagens situasjon	4
Kulturelt mangfold	4
Folkehelse	4
Reiseliv	5
Infrastruktur	5
Fotturer	5
Skiturer	6
Sykkelturer	7
Trilleturer	7
Organisering av arbeidet med sti- og løypeplan i Saltedalen	7
Mål	8
Overordnet mål:	8
Konkret i fireårsperioden	9
Analyseresultater	10
Analyse 1: Etablering av et Saltedalen friluftsforum	10
Analyse 2: Oppdaterte kartdata på ferdselsårer	11
Analyse 3: Merka og skilta turrunder på Rognan og Røklund	11
Analyse 4: Trimkasser, merking og informasjon	11
Analyse 5: Nærhet til turløyper for barnehager, skoler og helseinstitusjoner	12
Analyse 6: Universelt utforma turer	13
Analyse 7: Naturbasert reiseliv	13
Analyse 8: Vinterturer	14
Oppsummering av behov for å nå planens målsettinger i 2024-27	15
1. Konkret oppfølging friluftsforum	15
2. Rette og oppdatere kartgrunnlaget på traktorveier, stier, løyper og turruter	15
3. Skilte to turrunder på Rognan og Røklund	15
4. Brøyting av gangvei Skansenøyra og vedlikehold av sykkelstien	15
5. Informere om telltur	15
6. Merking av Ingeborgfossen	15
7. Styrke formidling av kulturminner langs turruter og innfallsporner til nasjonalparker	15
8. Vurdere rundtur ved Tangodden og 100 meters skog. Ansvar: PLUT, kultur og folkehelse.	15
Definisjoner	16
Bygdesenter	16
Friluftsliv	16
Traséer, ferdselsårer og målpunkt	16
Ulike ferdselsårer:	16

Bakgrunn

Saltedal kommune

Areal	2246 km ²
Landareal	2216 km ²
Folketall (2023)	46147
Innbygger pr km ²	2,1
Høyeste topp	Nordre Saulo, 1768
Kommunesenter	Rognan
Midnattssol	1. juni – 11. juli
Antall øyer	4
Andel snaufjell	66,0 %
Andel skog	24,6 %
Andel dyrket areal	0,5 %
Andel areal på øyer	0,001 %
Andel ferskvann	5,5 %
Andel bre, is og snø	0,2 %
Andel vernet landareal	63,8 %
Kommunikasjoner:	Buss, tog

Kommer du nordover langs E6 er det Saltedal som ønsker deg velkommen til Salten. Grensen til Helgeland og Rana i sør går omtrent der du krysser polarsirkelen på Saltfjellet. Her er det typisk nok høgfjell og vidde som preger landskapet. Ca 2/3 av kommunen er over skoggrensa, så her er det mye å boltre seg på for den som trives i fjellet. Breene har gått hardt fram da landskapet her ble formet. De fleste fjella er avrundet og milde i formen. Men noen hederlige unntak som nektet å gi etter for isens kraft er det. Solvågtinden står som en høgrest majestet om du kommer landeveien sør- eller østfra inn i kommunen. Ørfjellet holder øye med hele dalføret og Nordre Saulo er den aller høyeste vokteren på Norges grense mot naboene i øst.

Både på sør, øst og vestsiden av selve Saltedalen er det nasjonalparker og nær 2/3 av kommunens areal er vernet natur. Junkerdal nasjonalpark ligger i øst, Saltfjellet-Svartisen i sør og vest. Hovedsetet for forvaltningen av nasjonalparkene i Salten er derfor lagt til Storjord i Saltedal. Her finner du også Nordland nasjonalparksenter som formidler parkene i fylket gjennom bilder,

utstillinger og aktiviteter. Dette er også et av landets tørreste steder, godt gjemt som det er fra kysten, med både breer og fjell som stopper nedbøren.

Østsiden av Saltaldal er kjent for sin sjeldne blomsterprakt og hotspottene i denne sammenhengen er Junkerdalsura naturreservat og Junkerdal nasjonalpark. Er du mer interessert i fiske og jakt har Saltdals fjellverden også sjeldent gode muligheter. Saltdalselva byr på laks og sjørørret og fjorden er fiskerik.

Nede i Saltaldal står skogen høgreist i veksling med dyrka mark. Her kan du boltre deg på så godt som bilfrie veier med sykkel og vite at nettopp denne gode skogen var utgangspunkt for Saltdals store og stolte produksjon av nordlandsbåter og andre trebåter. En tradisjon som fortsatt lever på Rognan.

I Saltaldal kommune har 63% av kommunens innbyggere trygg tilgang på rekreasjonsareal mens 51% har tilgang på nærturterreng (SSB). Dette er tall på lik linje med Bodø, men lavere enn andre sammenlignbare kommuner, som Fauske og Meløy.

Det store Saltfjellkartet, målestokk 1:75.000, utgitt i 2014 er fortsatt i salg. Det samme gjelder Turkart Sulitjelma og Junkerdal nasjonalpark, målestokk 1:50.000, utgitt i 2011. Siste turbok «På tur i Saltaldal og Fauske» ble utgitt i 2001. Den er utsolgt.

Forholdet til andre planer

Planen er en temaplan uten juridisk binding, på lik linje med kulturminneplan. De relevante delene av planen vil innarbeides i kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse. Planen vil brukes som et grunnlag for å revidere friluftslivskartleggingen i kommunen og brukes som et friluftslivsfaglig grunnlag i all arealdisponering og planlegging. Fysisk tilrettelegging av et visst omfang må uansett avklares i henhold til plan- og bygningsloven gjennom søknad til kommunen (for eksempel: etablering av gapahuker, gammer, turveier og gravde stier). Disse må være i tråd med gjeldende arealplan. Nye traseer må klareres i henhold til Naturmangfoldloven og Kulturminneloven. Det betyr at hensynet til kulturminner, sårbare arter og naturtyper skal vurderes før konkrete tiltak gjennomføres.

Beskrivelse av dagens situasjon

Kulturelt mangfold

Saltaldal kommune er flerkulturell. Det samiske og det norske har lange tradisjoner i landskapet. I dag er det i stor grad den nordsamiske tradisjonen som er levende i kommunen. Kulturene har dels en felles og dels en adskilt bruk og historie både i uttrykk, forestillingsverden og faktisk form. I arbeidet med ferdselsårene er det viktig at disse kulturelle dimensjonene ivaretas. I tillegg har Saltaldal mange ulike nasjonaliteter som har kommet til gjennom de senere årene. Dette er grupper som i mindre grad enn øvrig befolkning bruker turområdene og ferdselsårene. Tiltak i ferdselsåreplanen bør derfor vurderes opp mot hvordan de kan ivareta disse gruppene bedre.

Folkehelse

Inaktivitet er en av de største helseutfordringene. Tiltak som senker terskelen for fysisk aktivitet for alle er derfor viktig. Sosial samhandling og stedstilhørighet er også sentrale faktorer for god folkehelse. Her kan gode friluftsmuligheter i nærmiljøet gi viktige bidrag.

Fysisk aktivitet og mosjon er en av de vanligste fritidsaktivitetene og har en økende trend i befolkningen. Det er store sosiale forskjeller i deltakelsen i organisert fysisk aktivitet og konkurranseidrett, mens friluftsliv har en jevn fordeling i forhold til sosial klasse. Tilrettelegging for

friluftsliv i nærmiljøet er derfor et målrettet folkehelseiltak i kommunen. Ut fra dette er det riktig og viktig å ha fokus på nærhet til der folk bor og god synlighet på tilbudet.

Reiseliv

Saltaldal kommune har et spennende reiseliv med flere bedrifter gjennom hele kommunen. E6 går gjennom hele kommunen og i tillegg har vi tog som stopper på tre stasjoner i Saltaldal: Rognan, Røkland og Lønsdal. På Storjord ligger Nordland Nasjonalparksenter som er et informasjons- og besøkscenter som dokumenterer og formidler kunnskap om nasjonalpark, verneområder, natur, kunst, norsk og samisk kultur i Nordland. I området rundt senteret finner du mange flotte turstier, klatrepark, unik planteflora, spennende hengebroer og mye mer. De er samlokalisert med Adde Zetterquist kunstgalleri som et visningssted for billedkunsten til Per Adde (f.1926) og Kajsa Zetterquist (f.1936). Galleriet har også som formål å formidle kunnskap om deres liv og kunstnerskap, samt sterke engasjement for naturvern, kunstpolitikk og samiske rettigheter.

Saltaldal Turistsenter på Storjord og på Nordnes Camp og Kro (som også har turistinformasjon) har et rikholdig utvalg på menyene sine. Begge steder har et spennende utvalg av suvenirer, noe klær mm. På Røkland finner du dagligvarehandel, bensinstasjon og Kaleido som er en second hand butikk. På Rognan som er handelssentrum i Saltaldal finner du Rognan hotell og Rognan Fjordcamp som tilbyr overnatting og bespisning. I tillegg er det flere andre spisesteder: Hongri, Fratelli, Perlys og Steak house restaurant. Det er et stort utvalg butikker i sentrum.

Trenger du å få ladet bilen sin får du gjort det på Rognan og på Storjord. Bensinstasjon er på Rognan, Røkland og Storjord.

Sykkelstien er et viktig og prioritert produkt i Saltaldal. Reiselivet og kommunen jobber kontinuerlig for å løfte dette.

I nasjonalparkene er slitasje og kapasitetsutfordringer moderate utfordringer. For øvrige turområder i kommunen vurderes også situasjonen som tilfredsstillende. De største utfordringene knytter seg til forstyrrelse av reindrifta.

Infrastruktur

Fotturer

Saltaldal har et godt og geografisk spredd nett av stier og traktorveier. Dette gjelder alle grender og bygdesenter. Skilta fotturruter av god kvalitet (nasjonal standard i hht. Merkehåndboka) finnes spredt i hele kommunen.. Nordland nasjonalparkstyre vil merke turen til Solvågntinden i 2023. Totalt er det mange merka fotturruter i kommunen. Vi har ikke oversikt over hvor mange km som er merket.

I tillegg er det flere turer rundt om i kommunen av varierende/uklar skilte- og merkekvalitet. Mange av disse er knyttet til kommunens tellturordning. ([Telltur](#)) I denne inngikk totalt 31 turer i 2023. Av disse var 12 karakterisert som enkle. I tillegg har kommunen 12 topturer de markedsfører gjennom telltur. Noen av turene markedsføres også som vinterturer. Turene i telltur er skiltet/merket i varierende kvalitet. Noen av disse rutene er i praksis fine å følge, mens andre er vanskeligere å finne ved hjelp av merkingen/skiltingen. I tillegg er det usikkerhet rundt grunneieravklaring og vedlikeholdet på disse. Et eksempel på viktig vedlikehold er fjerning av rotavfall og trær som faller over stien fra Storflåget til Risnakken. Stiene tilfredsstillende derfor ikke kravene for å bli registrert i Kartverkets turrutebase. Telltur og trimkasser er like fullt viktige turmål for mange til fots eller sykkel. Postene står i 5 år fra 2022-26. Halvparten av postene ligger geografisk spredd. Noen private trimkasser finnes også.

Saltedalen kommune har turkort til Storflåget, og markedsfører turene i sin telltur/trimkasseordning via kommunens hjemmeside og facebookside. Det er trykket opp brosjyre «På tur i Saltedalen» i 2022. Brosjyren er ved Rådhuset, helsesenteret, biblioteket, treningsarenaer og ved Nordnes turistinformasjon. I tillegg ga Saltedalen kommune i samarbeid med Fauske kommune ut turboka «På tur i Fauske og Saltedalen» i 2001. Boka beskriver 34 fotturer i Saltedalen. Boka er utsolgt.

Saltedalen kommune har fem friluftsmål i det regionale profileringskonseptet «55 forførende friluftsmål». Turmålene som er med her er vurdert ut fra kvalitetsmessige kriterier og markedsføres av Visit Bodø/Saltedalen og Salten friluftsråd. Saltedalen har disse turmålene:

1. Solvågtinden
2. Storjordområdet
3. Sykkelstien
4. Storfloget
5. Ingeborgfossen.

Alle disse er mye besøkte turmål. Særlig Ingeborgfossen har stor vekst i besøk de siste årene. Her er det spesielle utfordringer knyttet til parkering og merking av startpunkt for turen. Det er et sterkt behov for bedre merking av turen til Solvågtinden. Dette blir utført i 2024. Sykkelstien har nå fått et tilfredsstillende driftsregime.

Saltedalen har spesielt mye kalksteinsgrotter. Av hensyn til omkringliggende infrastruktur og behovet for grottevern, er Vikgrotta den mest eigna besøks-grotta i kommunen. Grotta bør besøkes med guide.

Foto: Ingeborgfossen.

Skiturer

Saltedalen har 3 lysløyper; Rognan, (7 km, Rognan IL), Røklund (2,7 km, IL Vinger) og Russånes (2,5 km, IL UL Heimhug). På Røklund kjøres i tillegg ca. 2,5 km skiløype uten lys. Løypene på Rognan og Røklund kjøres med tråkkemaskin og ruten legges automatisk ut på www.loyper.net. I hytteområdene på Trollhaugan kjøres ca. 10 km løyper med snøscooter på ettervinteren. Fra Trollhaugan til Jarbruvatn kjøres det på ettervinteren flere km med skiløyper av frivillige, både sørover til Reinsosthellaren og Gohøla, og nordover. I Sulitjelma kjøres det spor med tråkkemaskin

langs veien fra Skihytta til Tjoarvhytta når det er forhold. Dette legges ut på www.skisporet.no. Idrettslagene med ansvar for lysløypene mottar kommunalt tilskudd til strøm og preparering.

Ved siden av merka skiruter og kjørte spor, er Saltfjellet med utgangspunkt i Lønsdal, Sørtdalen og Semska viktige skiutfartsområder. Det samme gjelder fjellområdene i Graddis/Skaiti, Trollhaugan, Nydalsheia, Skjevlfjell og Sulis. Vassbotn og Evenesdal er fine vinterutfartsområder, men parkering er utfordrende.

Saltaldal har flere topper egnet for topptur på ski (randonnee/telemark): Bjørntoppen, Tausafjellet, Kjemåfjellet og Sørfjellet.

Trugeturene følger mye de eksisterende sti og skitraseene i kommunen.

Foto: Botnvatn.

Sykkelturer

Sykkelstien i Saltaldal er en fantastisk sykkelsti som følger dalføret fra Storjord til Rognan. Stien er totalt 41 km. Det er også skiltet sykkelstur fra Medby, langs Dugnadsveien (FV 812) til Bodø kommune. Disse markedsføres som «Naturskjønne sykkelstier i Salten». Anleggsveien til Balvatnet inngår i konseptet fjellveisykling i Salten. Flere sykler langs fjorden mot Bodø via grusveien over mot Fauske/Solvika, Noen sykler traseen Vik, Skipmannvik og over til Skjerstad via en skogsvei. Her må sykkelen trilles en kort periode. Mange skogsveier egner seg godt for terrengsykling i kommunen. En populær skogsvei er mellom Høyjarfall og Nestby.

Trilleturer

Trilleturer er fine steder å trille med barnevogn eller rullestol med en viss framkommelighet. I kommunen er følgende steder attraktive: Storjord, Røklandsenteret – Gapahuken, Lillealmenningen, Tangodden, Kinesodden, Saksenvik, skjelterskjåen til kvernsteinsbruddet og Skansenøyra til Nygård – Nerauran langs sykkelstien.

Organisering av arbeidet med sti- og løypeplan i Saltaldal

Saltaldal kommune og Saltaldal frivilligsentral har en aktiv rolle knyttet til trimkasser i kommunen. Kommunen drifter sykkelstien. Her settes det årlig av midler til vedlikehold. For øvrig begrenses aktiviteten til stimuleringstiltak og veileder for frivillige organisasjoner i pengesøkeprosesser. Det er ikke realistisk at kommunen vil forsterke sin rolle i årene som kommer.

De lokale idrettslagene, Turistforeningene (BOT og SOT), privatpersoner og Statskog sin innsats, gjør at det er en betydelig aktivitet i kommunen.

Jeger- og fiskerforening [Hytteutleie - Saltaldal JFF \(niff.no\)](http://Hytteutleie - Saltaldal JFF (niff.no)) er en frivillig tilrettelegger i Saltaldal med hytter og naust i fjellet. I Saltaldal har Saltaldal JFF hytter og Sulitjelma JFF disse hyttene med stier:

1. Dorohytta
2. Fuglvannshytta
3. Balvassnaustet
4. Sølvbekknaustet.

Naust og båter er ved:

1. Solvågnaustet
2. Bjøllåvassnaustet
3. Storvasshytta
4. Hessighomphytta
5. Kjemåhytta.

Reindrifta har en åpen gamme på Adamsvollen/Semska. Ruta er merket i skogen øst for brua.

Det er ellers flere åpne buer som drives av private grunneierlag: To av disse er ved Stannarjones og Evensgård.

Statskog har gjort en betydelig tilretteleggingsjobb på Storjord. I de senere år har Midtre Nordland nasjonalparkstyre bidratt med tilrettelegging blant annet på turruta fra Balvassdemningen til Skaiti.

Sulitjelma og Omegn turistforening ([SOT](#)) har hyttene Tjoarvihytta og Balvasshytta i Saltaldal kommune. Bodø og Omegns turistforening ([BOT](#)) har hyttene Argaladhytta, Trygvebu, Jordbruhytta, Lønsstua, og Bjøllåvasshytta i Saltaldal kommune. Turistforeningene drifter stiene mellom hyttene og fra hyttene til parkering/trafikknutepunkt. Hyttenettet er en del av Nordlandsruta som driftes av turistforeningene.

Mål

Sti- og løypeplan er utarbeidet for å få oversikt over friluftslivets ferdselsårer i kommunen og bedre oversikten over tilretteleggingsstatus og ansvarsfordeling. I tillegg har det vært viktig å finne modeller som kan målrette, strukturere og heve kvaliteten på arbeidet med ferdselsårene uten økt kommunal ressursbruk.

Overordnet mål:

Sti- og løypeplan skal bidra til:

- Økt fysisk aktivitet og bedre psykisk helse i befolkningen som helhet
- Økt kjennskap til egen kommune
- Økt bolyst og attraktivitet som bosted og reisemål
- Gjøre kommunens ferdselsårer mer kjent
- Bidra til et bredt aktivitetstilbud, med ulik tilretteleggingsgrad, sommer som vinter for alle i kommunen
- Bidra til færre og kortere fritidsreiser med fossile energikilder

Konkret i fireårsperioden

Sti- og løypeplan skal få fram løsninger for:

- Etablering av Saltdal friluftforum for god samhandling om friluftslivsrelaterte oppgaver mellom frivilligheten og kommunen
- Gode og oppdaterte kartdata for stier, turruter og løyper i kommunen, innlagt i Kartverkets databaser
- Etablering av 2 turrunder/turruter på Rognan og Røklund i henhold til kravene til turrute. I tilknytning til turrutene skal det etableres sentralt plasserte turtavler som viser turmulighetene i og omkring de to bygdesentrene
- Videreføring av kommunens tellturordning på dagens nivå
- Utgivelse av brosjyren «På tur i Saltdal – 31 trimkasser og 12 toppurer» hvert 5 år
- Merking av 4 tellturer pr år slik at de tilfredsstillter kravene til en turrute
- At alle skoler, barnehager og helseinstitusjoner skal ha og bruke en attraktiv tur i umiddelbar nærhet med en trimkasse
- Å sikre fire universelt utformet/god tilgjengelighet, naturprega ferdselsåre på attraktive plasser i samarbeid med brukere
- Å sikre kvalitetsmessig god oppfølging av kommunens 5 forførende friluftsmål
- Gode lokale ringvirkninger av Nordlandsruta og Telegrafruta
- Tilfredsstillende driftsnivå på sykkelstien
- God informasjon om sykkelmulighetene i kommunen
- God informasjon og tilrettelegging av kommunens innfallsporter til nasjonalparkene
- Å sikre tilbudet om maskin-/scooterpreparerte skiløyper på Rognan, Russånes og Røklund (kommunal støtte) samt Trollhaugan og Skihytta - Tjoarvihytta (søke om kommunal støtte). Forlengelse av løypenettet kan vurderes der det gir flere tilgang til løypenettet.
- Vinterbrøyting av utvalgte vinterutfartsparkeringer
- Sykkelutleie: Brosjyre oppdateres og gjøres digitalt

Generelt i Saltdal bør:

- a) alle nye turruter ha gyldige grunneieravtaler
- b) ruteeier i den grad det er relevant, påta seg, eller gjøre konkrete avtaler med andre om vedlikehold og oppfølging av turrutene
- c) nasjonal skiltmal ved nymerking/remerking benyttes. Lakkerte aluminiumsskilt brukes fortrinnsvis.

Foto: Innervatn.

Analyseresultater

Analysen er en vurdering av nåsituasjonen sett opp mot de målene som er satt for planperioden. Med utgangspunkt i målenes karakter i Saltedalen gjøre analysen manuelt.

Analyse 1: Etablering av et Saltedalen friluftsforum

Målformulering:

Etablering av et Saltedalen friluftsforum for god samhandling om friluftslivsrelaterte oppgaver mellom frivilligheten og kommunen

Saltedalen kommune har tidligere tatt flere friluftslivsrelaterte oppgaver som det nå ikke er ressurser til å følge på. Derfor har ikke kommunen kapasitet til å følge opp feltet på samme måte i dag. Det er behov for å se på alternativ organisering av arbeidet. Med utgangspunkt i ressursituasjonen og potensialet som ligger i lokalt engasjement, er det naturlig å peke på at arbeidet i større grad bør løses av frivillige. For å få mest mulig ut av innsatsen i frivilligheten, sikre kompetanse på tilrettelegging og finansieringsordninger blir det viktig å sikre god samhandling mellom de frivillige aktørene og mellom kommunen og frivilligheten. Etableringen av et Saltedalen friluftsforum vil kunne bidra til det. En slik organisering vil også gjøre det lettere for Salten friluftsråd å bidra inn mot kommunen. Etablering av friluftsforum vil kunne rasjonalisere og samkjøre innsatsen og sikre god planmessighet i det som gjøres. Friluftsforum kan støtte og fokusere arbeidet, samt bidra til økt samarbeid, bedre koordinering, faglig oppdatering og bedre rutiner i arbeidet med søknader (med spesielt fokus på spillemidler). Forumet vil også være en viktig kanal for å avklare interessene mellom grendene, frivilligheten og reiselivsnæringen.

Relevante oppgaver for friluftsforum er konkret:

- nymerking/remerking/rydding av ferdselsårer, herunder at utvalgte turruter forlenges inn i bygdesenter og at det etableres gode oversiktstavler her
- at turruter som ikke videreføres blir ryddet for fysiske innretninger som skilt, tavler, varder ol.
- utgivelse av turkart, turkort, turbøker og annen trykt friluftslivsinformasjon
- at turforslag legges inn i landsdekkende digitale tur- og friluftsbaser
- at et utvalg attraktive turmuligheter forblir umerket
- å være en aktiv part i arbeidet med «Plan for fysisk aktivitet og naturopplevelser»
- bidra i den grad en finner det tjenlig til annet friluftslivsrelevant arbeid i kommunen

Til friluftsforum inviteres pådrivergruppa for nasjonalpark og arbeidsgruppa for trimkasser. Det er også aktuelt å involvere Statskog, elveeierlag, Nasjonalparksenteret, reindrifta, frivillige organisasjoner som Saltedalen Turlag, Saltedalen jeger og fiskeforening og andre.

Forumet bør velge et styre på ca. 5 personer for å bli operativt. Det er viktig med bred geografisk representasjon i styret. En administrativ stilling i kommunen bør fungere som sekretær for styret.

Det er naturlig å legge opp til et høstmøte og et vårmøte i forumet. Ved høstmøtet bør det gjennomgås det som er gjort gjennom sommeren, og klargjøring av planer og søknader for påfølgende år. På vårmøtet koordineres sommerens aktivitet med utgangspunkt i planer og tilsagn som er gitt. I tillegg kan det innkalles til andre møter ved behov, for eksempel knyttet til kommunale

planprosesser. Det er ønskelig at friluftforumet arrangerer et årlig åpent møte for å sikre god lokal involvering i friluftslivsarbeidet i kommunen.

Analyse 2: Oppdaterte kartdata på ferdselsårer

Målformulering:

Gode og oppdaterte kartdata for stier, turruter og løyper i kommunen, innlagt i Kartverkets databaser

Gjennom planarbeidet har det klargjort at Kartverkets baser både på traktorveier, stier og turruter er svært mangelfulle i kommunen. Gjennom planarbeidet er det gjort noe oppdatering. I tillegg er det påpekt traséer som ikke har tilfredsstillende nøyaktighet i plassering. Dette er et tidkrevende men avgjørende arbeid for:

- å få oversikt over status på stier, løyper og turruter
- å sikre et bedre kartgrunnlag for arealplanlegging og arealdisponering
- bedret beredskap og sikrere redning
- utvikling av reiselivet
- at turgæerne lettere skal finne fram i terrenget

En oppfølging bør derfor prioriteres. Traktorveibasene bør oppdateres både i N50 og FKB. Det samme gjelder stibasene. Traktorveibasene må oppdateres av kommunen. Friluftsrådet vil i første omgang gjøre et forsøk med et «stilotteri» der lokale turgåere inviteres til å logge stier med dårlig nøyaktighet for å bedre nøyaktigheten i 2024. Alle som sender inn og får godkjent gpx-filer, er med i trekningen av gavekort som takk for innsatsen. Kartdatene oversendes Kartverket fra friluftsrådet for oppdatering av den nasjonale N50 basen og justeringer i FKB – traktorvegsti. I fortsettelsen er det viktig å sikre gode rutiner i kommunen for ajourhold. Kommunen har et avtalefestet ansvar for ajourhold av disse datasettene. Det er tidligere i liten grad ikke fulgt opp.

Analyse 3: Merka og skilta turrunder på Rognan og Røkland

Målformulering:

Etablering av 2 turrunder/turruter på Rognan og Røkland i henhold til kravene til turrute. I tilknytning til turrutene skal det etableres sentralt plasserte turtavler som viser turmulighetene i og omkring de to bygdesentrene

Det mangler godt skilta og merka turrunder i bygdesentrene Rognan og Røkland. Skilting og merking av bostedsnære turløper er et svært effektivt tiltak for økt aktivitet i befolkningen. Det vil også bidra positivt for reiselivsbedriftene i de to sentrene. To attraktive turrunder i hvert bygdesenter vurderes som tilstrekkelig.

Analyse 4: Trimkasser, merking og informasjon

Målformulering 1:

Videreføring av kommunens tellturordning på dagens nivå

Målformulering 2:

Merking av 4 tellturer pr år slik at de tilfredsstiller kravene til en turrute

Målformulering 3:

Utgivelse av brosjyren «På tur i Saltedal – 31 trimkasser og 12 toppturer» hvert 5. år

Kommunen har en velfungerende trimkasseordning. Denne følges opp av arbeidsgruppa for trimkasser, folkehelsekoordinator og frivillighetsentralen. Ordningen har både fysiske kasser og digitale poster i telltur.no. Merkingen varierer og den digitale stedsangivelsen av traséene til postene er av varierende kvalitet. Det å få merket et utvalg av traséene etter nasjonal standard vil derfor kunne øke tilgjengeligheten av tiltaket.

Informasjonen om tiltaket er god, blant annet gjennom utgivelse av brosjyren «På tur i Saltedal – 31 trimkasser og 12 toppturer» hvert 5 år. Dette bør videreføres for å opprettholde interessen omkring tellturordningen. Brosjyren kan vurderes utvidet til også å omhandle et utvalg vinterturer og andre godt tilrettelagte turruter i kommunen.

Analyse 5: Nærhet til turløyper for barnehager, skoler og helseinstitusjoner

Målformulering:

Alle skoler, barnehager og helseinstitusjoner skal ha og bruke en attraktiv tur i umiddelbar nærhet med en trimkasse

Saltedal har:

- 5 barnehager:
Saltnes barnehage, Rognan barnehage, Trollskogen barnehage, Engan gårdsbarnehage og Knekthågen barnehage.
- 3 grunnskoler:
Røklund skole, Rognan Ungdomsskole og Rognan barneskole
- 6 helseinstitusjoner:
Saltedal sykehjem, Saltnes bomiljø, Hestekoene bomiljø, Barneavlastning, Heimly /omsorgsboliger og Vensmoen/omsorgsboliger

Barnehagene har hver sin trimkasse i sitt nærmiljø. Skolene kan bruke de nærmeste tellturmålene og lokale stier/gangveier. Helseinstitusjonene har lokale veier og gangveier som leder til turmål. Funksjonshemmede bør ha lavterskeltrimkasser i sitt nærmiljø. Disse veiene/gangveier er ikke merket som turrute.

Foto: Rognan barneskole.

Analyse 6: Universelt utforma turer

Målformulering:

sikre fire universelt utformet/god tilgjengelighet, naturprega ferdselsåre på attraktive plasser i samarbeid med brukere

Følgende områder/turer har i 2023 hatt en kvalitetssikret gjennomgang med tanke på universell tilgjengelighet, gjennomført av Salten friluftsråd:

- Storjord
- Skansenøyra
- Nygård – Nerauran
- Røklandsenteret

Parkering er vanskelig ved sykkelstien på Nygård. Parkering er mulig ved Nerauran når den er åpen, eller ved Nexans.

Analyse 7: Naturbasert reiseliv

Målformulering:

Sikre kvalitetsmessig god oppfølging av kommunens 5 forførende friluftsmål

De 5 forførende friluftsmålene i Saltedalen er: Ingeborgfossen, Storfloget, Storjord, Solvågtinden og sykkelstien.

Tilstanden på Storjord, Storfloget og sykkelstien oppfattes som tilfredsstillende.

På Storjord legger Statskog ned en betydelig innsats i drift av området. Storfloget er bratt, men stien er god og det er greit å finne fram.

Ved Ingeborgfossen er det behov for å bedre parkeringsforholdene og merkingen i starten av stien. Her har kommunen et ansvar, og det bør følges opp raskt i planperioden.

Solvågtinden har mangelfull merking. Midtre Nordland nasjonalparkstyre skal bedre merkingen her i 2023. Med det vil tilstanden for Solvågtinden bli tilfredsstillende.

Målformulering:

Tilfredsstillende driftsnivå på sykkelstien

Et årlig driftsbudsjett på 100.000 for sykkelstien vurderes som tilfredsstillende. Det er likefullt avgjørende at driften følges opp med en gjennomgang hver vår og høst. Traséen er utsatt for utvasking av sand/grus.

Målformulering:

God informasjon om sykkelmulighetene i kommunen

Det er laget kart, foldere og nettinformasjon om sykkelmulighetene langs vei i Saltdal. Dette vurderes som tilfredsstillende. Hvis ambisjonsnivået skal økes, bør presis, konkret informasjon på relevante turportaler og omtale i relevante inspirasjonstidsskrift prioriteres.

Målformulering:

Gode lokale ringvirkninger av Nordlandsruta og Telegrafruta

Nordlandsruta og Telegrafruta er to nasjonalt profilerte turruter som går gjennom kommunen. For å sikre gode ringvirkninger lokalt, bør disse rutene knyttes til lokale reiselivsbedrifter. En tydeligere tilrettelegging for vandring og markedsføring av vandringsmulighetene i Saltdal vil kunne øke virkningen betydelig.

Målformulering:

God informasjon og tilrettelegging av kommunens innfallsporner til nasjonalparkene

Det er en pågående prosess med tilrettelegging av innfallsporner til nasjonalparkene. Kommunen skal bidra aktivt inn i disse prosessen.

Analyse 8: Vinterturer

Målformulering:

Å sikre tilbudet om maskin-/scooterpreparerte skiløyper på Rognan, Russånes og Røkland (kommunal støtte) samt Trollhaugan og Skihytta - Tjoarvihytta (søke om kommunal støtte). Forlengelse av løypenettet kan vurderes der det gir flere tilgang til løypenettet.

Saltdal har et godt utviklet tilbud av preparerte skiløyper. Deler av dette driftes med økonomisk støtte fra kommunen. Dette bør videreføres for å sikre tilbudet. Kommunen bør stille krav om at all preparering som mottar kommunal støtte skal legges ut på loyper.net eller skisporet.no.

En eventuell forlengelse av løypenettet er ikke avgjørende for tilbudet. Det er mange brukere, også skoleklasser ved Trollhaugan og sørover.

Målformulering:

Vinterbrøyting av utvalgte vinterutfartsparkeringer

Følgende parkeringsplasser brøytes om vinteren: Skaiti, Graddis, Wiskisbrua, Tangodden, Botnvatn, Skipmannvik og Kinesodden. Tilgjengeligheten av vinterbrøyta parkeringsplasser i kommunen vurderes som god, men vinterbrøyting ved Linebakken, Trollhauan og Øyra bør vurderes. Gående, funksjonshemmede og eldre ønsker årlig brøyting av turveien ved Skansenøyra. En sentrumsnær tråkket/brøytet turvei på Rognan og Røkland ville vært gode bidrag til å øke aktiviteten i befolkningen vinterstid.

Oppsummering av behov for å nå planens målsettinger i 2024-27

Planarbeidet har klargjort disse hovedgrep som bør gjøres i Saltedalen for å nå målene knyttet til friluftslivets ferdselsårer:

1. Etablere Saltedalen friluftsforum

Innkalling til et felles møte, referat skrives. Årlig handlingsplan lages. Ansvar: Folkehelsekoordinator i 2024.

2. Rette og oppdatere kartgrunnlaget på traktorveier, stier, løyper og turruter

Ansvar: PLUT.

3. Skilte to turrunder på Rognan og Røkland

Ansvar: Teknisk drift. Søknad om midler til skilting undersøkes. Nærmiljørunden på Røkland er merket.

4. Brøyting av gangvei Skansenøyra, andre vinterutfartsplasser og vedlikehold av sykkelstien

Ansvar: teknisk drift.

5. Informere om telltur

Ansvar: Arbeidsgruppe for telltur.

6. Bedre merking av Ingeborgfossen

Ansvar: PLUT, teknisk drift. Møte med grunneiere, ansvar: avdelingsdirektør for oppvekst og avdelingsdirektør for tekniske tjenester.

7. Styrke formidling av kulturminner langs turruter og innfallspor til nasjonalparker

Ansvar: kultur og Saltedalen Utvikling.

8. Vurdere oppgradering av rundtur ved Tangodden og 100 meters skog.

Ansvar: PLUT, kultur og folkehelse.

Foto: Tangodden.

Vedlegg:

Definisjoner

Bygdesenter

Bygdesenter i Saltedal er Rognan og Røkland. Bygdesenteret regnes i en sirkel på 1,5 km fra matbutikk eller annet sentralt sted i bygda.

Friluftsliv

Friluftsliv defineres som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse. Det er i tråd med definisjonen som legges til grunn i Stortingsmelding 18 (2015-16) *Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet*.

Traséer, ferdselsårer og målpunkt

Trasé defineres i denne sammenheng som en korridor i terrenget for både foreslåtte, planlagte og eksisterende ferdselsårer og turruter. En trasé har et definert start- og slutt punkt.

Ferdselsårer er traséer for ferdsel som er synlige i terrenget i den sesongen som er aktuell for bruk, og leder for ferdsel på vann og over breer.

Målpunkt er både steder der det er naturlig å starte og avslutte bruken av ferdselsårene og attraksjoner/steder som motiverer til bruk av dem. Eksempler på slike steder er holdeplasser for offentlig transport, innfallsporter, parkeringsplasser, utsiktspunkt, serveringssteder, skoler/barnehager, kulturminner, osv.

Ulike ferdselsårer:

Sti er et tydelig, smalt og sammenhengende tråkk i terrenget som har oppstått gjennom bruk eller aktiv tilrettelegging

Turveg er en opparbeida og sammenhengende ferdselsåre med jevnt og fast (også sprengt grus) toppdekke i minst 1,2 m bredde.

Led er ferdselsårer på vann og over breer.

Løyper er ferdselsårer på snødekt mark som jevnlig tråkkes eller prepareres, eller som merkes eller kvistes som traséer for vinterferdsel.

Turruter er skilta, merka og kartfesta traséer for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk. Det skilles mellom flere typer turruter, se Merkehåndboka.no for mer informasjon.

Turforslag er en anbefalt tur. Turforslag er ikke en del av det offentlige kartgrunnet (DOK). Turforslag formidles bl.a. på ulike turportaler, informasjonsbrosjyrer, turkort og gjennom muntlig overlevering.

BOT

Følgende stier følger standard gitt i Merkehåndboka. Disse turistforeningsstiene vedlikeholdes av BOT: [Bodø og Omegns Turistforening - DNT](#)

1. Jakobsbakken – Tjoarvhytta
2. Tjalalveshytta – Tjoarvhytta
3. Tjoarvhytta – Trygvebu
4. Trygvebu – Via Rykkjedalen –Fossgård
5. Tjårrisdalen – Storengdalen, Fossgård - Storjord
6. Trygvebu – Lønsdal
7. Russånes – Jordbruhytta – Bjellåvasshytta
8. Tretnes – Bjellåvasstua.
9. Ramsgjel – Bjellåvasshytta
10. Tverrbrennstua – Bjellåvasshytta
11. Bjellåvasshytta – Midtistua
12. Kjemåga - Lønsdal
13. Lønsdal – Midtistua/Saltfjellstua- Semska ,
14. Røklund stasjon – Jordbruhytta .

Statskog har merket flere stier på Storjord etter samme standard:

1. Rundtur rundt Kjemågneset
2. Djuphola – dyregrav – Skogvoktergården, Kjemågfossen

Foto: Solveig Annie Strøm